

Bjørn Christiansen,
Universitetet i Bergen:

Hvordan psykologyrket oppfattes i den norske befolkning

Bergljot Baklien Halvorsen har i en hovedoppgave om «Psykologprofesjonen og dens omgivelser» (Institutt for sosiologi, Oslo 1971), analysert en del Gallup-resultater og andre data av betydelig interesse for norske psykologer. Gallup-undersøkelsen ble foretatt våren 1969 og omfattet et representativt befolkningsutvalg på 1612 personer.

Hvilket bilde har den norske befolkning av den praktiserende psykolog? Det er tre spørsmål i undersøkelsen som kaster lys over dette. For det første ble intervjuobjektene bedt om å angi hvilket av følgende to utsagn de var mest enige i: «Psykologer klusser ofte med saker som ellers ville ha ordnet seg på en grei og naturlig måte», og «Psykologer steller med saker som vanligvis blir tatt for lite alvorlig, ingenting ordner seg av seg selv». Det er grunn til å tro at enighet med den første påstanden antyder en nokså negativ innstilling til psykologyrket, mens tilslutning til den annen

antyder en overveiende positiv og velvillig holdning.

Intervjuobjektene ble videre bedt om å angi hvilken av følgende yrkesgrupper — lege, prest, psykolog, sosialarbeider, lærer, som er i besiddelse av mest menneskekunnskap. Endelig ble intervjuobjektene spurt om hvor godt psykologer stort sett gjør arbeidet sitt.

Ved siden av å presentere prosenttall fra hele befolkningen, ble det foretatt analyser av hvilke forskjeller som er til stede blant annet mellom by og land, mellom forskjellige utdanningsgrupper, og mellom tilhengere av forskjellige politiske partier. Det blir også henvist til svarfordelinger på spørsmål som kan ventes å ha sammenheng med holdninger til psykologyrket. Til slutt blir det foretatt en meget interessant sammenligning mellom hva en gruppe psykologistudent-er antar at den norske befolkning mener om en del spørsmål, og hva Gallupresultatene avslører at befolkningen faktisk mener.

Vi skal nedenfor gi en kort fremstilling av hovedresultatene.

Tabell 1: Nytten av psykologer — svar uttrykt i prosent

Hvilken påstand mest dekkende	Hele utvalget	Utdannelsestrinn			By	Land
		Folkeskole	Realsk. / gym.	Postgym.		
Mener psykologer klusser unødvendig	14	13	16	21	17	12
Mener psykologer stiller med alvorlige saker	46	44	48	50	44	47
Usikker eller kan ikke velge	40	43	36	29	39	41

Hvis man ser bort fra gruppen som ikke ser seg istand til å foreta noe valg — enten fordi de ikke vil eller kan — er det på landsbasis ca. 77% som stiller seg positive og ca. 23% som stiller seg negative til nytten av psykologer.

Ser vi på utdanningsgruppene — er det en klar tendens til stede i retning av at økt utdanning går sammen med både mer positive og mer negative holdninger. Ser vi bort fra «vet ikke»-gruppen er det tegn som tyder på at utbredelsen av negative holdninger er størst blant folk med høyest utdanning. Forskjellene mellom utdanningsgruppene er imidlertid ikke særlig store.

Både blant by og landsbefolkningen er det en dominerende positiv holdning. Innstillingen til psykologene synes imidlertid i

det store og hele å være noe mer positiv blant folk bosatt på landet enn blant byfolk.

Tabell 2 tar for seg psykologens relative posisjon som menneskekjenner. Gallupresultatene antyder at i befolkningen som helhet er det psykologen som blir tillagt størst menneskekunnskap. Men avstanden til legene er ganske liten. Blant folk med bare folkeskole er det legen som stilles høyest, og det samme er tilfelle blant et flertall av bybefolkningen. Størst anseelse synes å komme psykologen til del blant folk med høy utdanning bosatt på landet, mens legen — relativt sett — har sine sterkeste beundrere blant byfolk med liten utdanning. I det siste tilfelle finner vi en prosentforskjell på 13 i legens favør, mens vi i første

Tabell 2: Psykologens status som menneskekjenner — svar uttrykt i prosent.

Hvilken yrkesgruppe mest menneskekunnskap	Hele utvalget	Utdannelsestrinn			By	Land
		Folkeskole	Realsk. / gym.	Postgym.		
Psykolog	36	33	38	43	32	40
Lege	33	37	29	29	35	32
Prest	14	13	17	33	15	13
Sosialarbeider	9	9	9	10	10	7
Lærer	4	4	3	4	4	3
Vet ikke	4	4	4	11	4	5

tilfelle finner en forskjell på 29 til fordel for psykologen.

Det er viktig å merke seg at en positiv holdning til én profesjon som regel er knyttet sammen med positive holdninger også overfor andre profesjoner — slik

at det ikke så mye er snakk om konkurranse i popularitet yrkesgruppene imellom, som en positiv eller en skeptisk holdning overfor fagfolk og eksperter mer generelt.

Tabell 3: Hvordan psykologen gjør arbeidet sitt — svar uttrykt i prosent.

Oppfatning av psykologens arbeidsinnsats	Hele utvalget	Utdanningstrinn			By	Land
		Folkeskole	Realgym.	Postgym.		
Svært bra	13	15	12	11	14	12
Jevnt bra	54	53	55	60	51	57
Ikke bra el. dårlig	8	7	8	15	11	6
Vet ikke	25	25	25	14	24	25

Tabell 3 tar for seg befolkningens syn på psykologens arbeidsinnsats. Oppfatningen av at psykologen gjør arbeidet sitt svært bra er en smule mer ut-

bredt i byene enn på landet, og er også mer utbredt blant folk med lav enn med høy utdanning. En tanke mer utbredt i byene er også oppfatningen om at psyko-

logen gjør en heller dårlig jobb. Denne oppfatning er også noe mer utbredt blant folk med høy enn lav utdanning. Det mest påfallende funn er imidlertid at den langt overveiende del av den norske befolkning som har en mening om spørsmålet, synes at psykologen gjør en jevnt bra arbeidsinnsats.

Det kan være grunn til å peke på at bare 2% av befolkningen mener at leger gjennomgående gjør en dårlig jobb, at hele 32% mener at de gjør en svært bra

jobb og hele 62% at de gjør en jevnt bra jobb. Mens en fjerdedel av utvalget ikke vil ta stilling til psykologens arbeidsinnsats, synker denne andel til 4% for legens vedkommende.

Vi har antydnet at en positiv og også i noen grad en negativ holdning til psykologen synes å være knyttet sammen med utdanningsnivå. Det positive samband er høyst sannsynlig et utslag av et mer omfattende knippe av innstillinger som særpreger folk med en gitt miljøbakgrunn.

Tabell 4: Holdning til åpen tale om nervøsitet — svar uttrykt i prosent.

Hvilken påstand mest dekkende	Hele utvalget	Utdanningstrinn		
		Folkeskole	Realsk. / Gymnas	Post-gymnas
Mer nervøs av at det snakkes og skrives om nervøsitet og psykiske problem	25	30	21	14
Bra at det snakkes og skrives om slike ting	51	45	55	71
Både og/vet ikke	24	25	24	15

En positiv holdning til psykologen er formodentlig forbundet med tro på at høyere utdanning, f. eks. psykologutdanning, gir kvalifikasjoner som andre ikke har, at utenforstående kan forstå en persons problemer bedre enn hva personer selv kan, at det å søke hjelp for nervøsitet hos en fagmann ofte vil være den beste

løsning, og at det å snakke og skrive om nervøsitet og psykiske problemer i det store og hele har positive ringvirkninger. Dette er alt sammen holdninger som må antas i en viss grad å utgjøre en nødvendig betingelse for at det skal utvikle seg en positiv forventning til den psykologiske yrkesutøver, ja muligens for at det

overhodet skal gis plass for en slik yrkesgruppe.

Vi skal i det følgende gjengi noen gallupresultater som peker hen på slike underliggende forhold. Siden bosetningsforskjellene er ubetydelige, vil vi bare konsentrere oss om utdanningsdimensjonen.

Tabell 4 angir svarfordelingen på følgende spørsmål: «Noen hevder at folk blir enda mer nervøse av at det snakkes og skrives så mye om nervøsitet,

psykiske problemer, etc., mens andre mener det er bare bra at slikt diskuteres åpent. Hva mener De?»

Som man ser av svarfordelingen er halvparten av befolkningen positivt innstilt til åpen tale, mens den annen halvpart fordeler seg likt mellom «vet ikke» og en forbeholden innstilling. Svar på dette spørsmål viser som man ser et påfallende samband med mengde av utdanning.

Tabell 5: Hva er det som gir menneskekunnskap — svar uttrykt i prosent.

Hvilken faktor mest utslagsgivende	Hele utvalget	Utdanningstrinn		
		Folkeskole	Realsk./gymnas	Postgymnas
Skoleutdannelse	22	21	24	28
Livserfaring	52	51	54	48
Medfødt	18	19	16	16
Vet ikke	8	9	6	8

Tabell 5 tar for seg hva det er som anses mest utslagsgivende for utviklingen av menneskekunnskap. Omlag halvparten av befolkningen synes å holde en knapp på livserfaring, mens nesten like mange tror på medfødte evner som på betydningen av skoleutdannelse.

Den antatte betydningen av utdanning er som man kanskje kunne vente størst blant de som selv har lengst utdanning. På den annen side blir medfødte evner tillagt vekt blant folk med minst utdanning. Det er forøvrig

viktig å merke seg at forskjellene mellom utdanningsgruppene er relativt små. I alle grupper er det livserfaring som oppnår første plass, dernest utdanning, og til sist medfødte anlegg.

Tabell 6 tar opp spørsmålet om hva en person bør foreta seg som er plaget av nervøsitet. Selv om livserfaring blant folk flest blir sett på som viktigere for menneskekunnskap enn utdanning, er det allikevel alternativet med å oppsøke en ekspert eller spesialutdannet fagmann som får den

Tabell 6: Hva gjøre hvis nervøse plager — svar uttrykt i prosent.

Hvilket handlingsvalg mest nyttig	Hele utvalget	Utdanningstrinn		
		Folkeskole	Realsk.-gymnas	Postgymnas
Ta seg sammen, slutte å klage	7	9	7	2
Gjøre noe, få tankene vekk	25	27	21	18
Snakke med en som står en nær	17	16	19	14
Gå til prest, psykolog eller annen fagmann	46	44	48	60
Vet ikke	5	4	5	6

største oppslutning i befolkningen. Igjen er det gruppen som selv har høyest utdanning som hyppigst velger alternativet med å oppsøke person med utdanning. Forslag om å ta seg sammen, eller alternativt å foreta seg noe som får tankene vekk fra det som plager, får størst oppslutning blant folk med lavest utdanning. Når det gjelder forslaget om å snakke med en venn eller en som står en nær — blir dette preferert høyest i mellomgruppen med hensyn til utdanning. På ny er det imidlertid den relativt store overensstemmelse på tvers av utdanningsgruppene som er iøynefallende.

Tabell 7 tar opp spørsmålet om folks holdninger til personlige problemer — om det er slik at «Hvis en har personlige problemer er det en selv som kjenner dem best og vet hva som plager

bedre enn noen utenforstående», eller om det derimot er slik at «Hvis en har personlige problemer er det oftest lettere for en utenforstående å skjønne hva som egentlig er i veien — fordi en som oftest ser klarere på litt avstand.»

Svarfordelingen viser at «en person vet selv best» hos folk flest oppnår større tilslutning enn tanken på at utenforstående skulle være mer vitende og innsiktsfulle. Nettopp når det gjelder denne holdningsdimensjon er det imidlertid meget påfallende forskjeller til stede mellom folk med høy og lav utdanning. Det første alternativ oppnår praktisk talt dobbelt så stor støtte som det annet, blant folk med lav utdanning, mens forholdet er det stikk motsatte blant folk med høy utdanning. Mellomgruppen med hensyn til utdanning inntar en klar mel-

Tabell 7: Holdning til personlige problemer — svar uttrykt i prosent.

Hvilken oppfatning mest korrekt	Hele utvalget	Utdanningstrinn		
		Folkeskole	Realsk.-gymnas	Postgymnas
En person vet selv best hva som plager	54	59	51	31
Lettere for en utenforstående å skjønne hva som er i veien	37	32	41	61
Vet ikke	9	8	8	10

lomstilling når det gjelder standpunkt til spørsmålet.

Vi har tidligere antydnet at utdanning er en faktor som vil ha betydning for folks holdning til psykologyrket. Men det er også en rekke andre faktorer som vil

være medbestemmende.

En slik tilleggsfaktor er formodentligvis hvilken kontakt den enkelte har hatt med psykologer. Dette er ihvertfall en variabel som særlig bør interessere psykologens yrkesorganisasjon.

Tabell 8: Holdning til psykologer mot kontakt med yrkesgruppen — svar uttrykt i prosent.

Hvilket standpunkt mest dekkende	Hele utvalget	Truffet personlig	Sett eller hørt på radio eller TV	Sett eller hørt på møte eller sammenk.	Aldri sett eller hørt
Psykologer klusser unødvendig	14	16	15	13	13
Psykologer stiller med alvorlige saker	46	54	47	46	37
Vil ikke velge /vet ikke	28	30	39	41	50

Tabell 8 besvarer spørsmålet om det er noen vesentlig forskjell i folks holdning til psykologer alt etter hvorvidt de har truffet psykologer personlig eller har sett eller hørt dem på møte eller på TV.

Tabellen viser som man kunne vente, at «vet ikke» gruppen er størst blant dem som aldri har hatt noen direkte kontakt med psykolog. Man ser en klar tendens til at en positiv holdning er knyttet sammen med kontakt — spesielt med et personlig kontaktforhold. Derimot finner man ikke at kontakt nødvendigvis påvirker noen positiv holdningsendring der det allerede forelig-

ger en negativ innstilling. Faktisk finner man en svak tendens til at også negative holdninger er mer utbredt blant folk som har hatt personlig kontakt med psykolog, enn blant folk som personlig aldri hverken har hørt eller sett en psykolog.

Det er viktig å være oppmerksom på at tallmaterialet ovenfor viser hvordan positive og negative holdninger er fordelt i grupper som har hatt forskjellig kontaktflate med psykologer. Materialet sier intet om hyppigheten av de forskjellige kontaktformer. Tabell 9 tar sikte på å belyse dette spørsmål.

Tabell 9: Hyppigheten av kontakt med psykologer — svar uttrykt i prosent.

Kontaktform	Hele utvalget	Utdanningstrinn			By	Land
		Folkeskole	Realsk./gymnas	Postgymnas		
Truffet personlig	24	17	28	63	26	23
Sett el. hørt radio og TV	41	42	43	20	38	44
Sett el. hørt på møte	3	3	2	2	2	3
Aldri sett el. hørt	18	22	14	4	17	18
Vet ikke/ intet svar	14	16	13	11	17	12

Tabellen viser at ca. en fjerdedel av utvalget har hatt personlig kontakt med psykolog. Nesten en femtedel opplyser at de aldri har sett eller hørt en

psykolog, mens litt over 40% opplyser at de ikke har hatt nærmere kontakt enn at de har sett eller hørt en psykolog i kringkastingen eller på møte.

Av spesiell interesse er de store forskjeller som er til stede mellom forskjellige utdanningsgrupper. Hyppigheten av kontakt med psykolog er langt større blant folk med høy utdanning enn blant folk med lav. Særlig når det gjelder å ha truffet en psykolog — er det en klar sammenheng til stede med høy utdanning.

Også når det gjelder by og land er det en mindre forskjell til stede. Byfolk opplyser noe hyppigere at de har truffet en psykolog personlig, mens folk på

landet noe hyppigere opplyser at de har hørt eller sett en psykolog i radio eller fjernsyn.

Den vesentlig hyppigere personlige kontakt med psykologer blant folk med høyere utdanning, reiser spørsmålet om psykologens yrkesaktivitet hovedsakelig er rettet mot en befolkningsgruppe som har omtrent det samme utdanningsnivå som dem selv. I hvilken grad finner det sted en seleksjon i psykologens klientkontakter basert nettopp på utdanningsmessige kriterier?

Tabell 10 : Hvordan truffet psykolog — svar uttrykt i prosent.

Bakgrunn for personlig kontakt	Blant hele utvalget som opplyser å ha truffet psykolog	Utdannelsestrinn		
		Folkeskole	Realsk./gymnas	Postgymnas
Oppsøkt personlige problem	13	19	10	8
Oppsøkte ang. egne barn	11	12	10	9
I forbindelse med arbeid	2	2	2	1
I forbindelse med selskap	18	14	19	26
I forbindelse med kurs el. møte	22	14	26	30
Andre steder, tilfeldig	33	39	31	24
Vet ikke/ikke svar	1	0	2	2

Tabell 10 besvarer spørsmålet om psykologenes klientgruppe og om deres dominerende personlige kontakter.

Av tallmaterialet går det frem at litt over 10 % opplyser at de har truffet psykolog i forbindelse med personlige problemer, og at

ytterligere ca. 10% opplyser at de har truffet psykolog i forbindelse med undersøkelser og/eller behandling av deres barn.

Det er en klar tendens til stede for folk med lav utdanning å ha relativt hyppigere profesjonell kontakt med psykolog både på egne og barns vegne. Gallup-resultatene gir således ingen støtte til det syn at psykologens klientgruppe hovedsakelig blir rekruttert blant folk med høyere utdanning. Det synes altså heller å være en tendens som går i motsatt retning.

Når man allikevel finner at folk med høyere utdanning hyppigere opplyser at de har hatt personlig kontakt med psykolog, skyldes dette at de langt hyppigere har truffet en psykolog i selskap eller i forbindelse med et kurs eller møte. Det bør i denne forbindelse påpekes at psykologi inngår som fag ved svært mange postgymnasiale utdanningsveier og også at det ved de fleste postgymnasiale utdanningsinstitusjoner foreligger gode tverrfaglige kontaktmuligheter både blant studenter og lærere.

Det kunne ha vært av interesse å få undersøkt om det foreligger ulike holdninger til psykologer blant folk som på ulike premisser har hatt kontakt med psykolog. Er oppfatningen av at psykologen stort sett klusser mer utbredt blant psykologens klienter enn blant hans selskapskontakter og studiekamerater? Dette er et

spørsmål som vi vil la stå åpent til en senere analyse. Det er imidlertid meget som taler for at det er det motsatte som er tilfelle.

Vi har pekt på at oppfatningen av psykologen som en som unødvendig klusser i saker og ting er en smule mer utbredt blant folk som opplyser at de har hatt personlig kontakt med psykolog, men vi har også understreket at den samme oppfatning er mer utbredt blant folk med høyere enn blant folk med lavere utdanning.

Det neste spørsmål man kan reise er om det foreligger noen sammenheng mellom holdninger til psykologer og til religiøse spørsmål.

Tabell 11 viser at det foreligger en liten tendens til at folk som betegner seg som personlige kristne også er litt mer skeptiske til psykologer enn andre, og også litt mindre villige til å erklære at de steller med dypt alvorlige saker. På den annen side er det den relativt store likhet i psykologinnstillingen blant personer som betegner seg som personlig kristne, ikke-personlig kristne og som ikke-religiøse, som er mest iøyenfallende. Hvis holdninger til religiøsitet og kristendom overhodet har noen virkning, er det altså grunn til å anta at virkningen er nokså beskjeden, og at den i alminnelighet vil være underordnet andre holdningskomponenter.

Tabell 11: Holdninger til psykologer mot religiøsitet — svar uttrykt i prosent.

Hvilket standpunkt mest dekkende	Hele utvalget	Personlig kristen	Kristen, men ikke personlig	Ikke religiøs	Ikke svar
Psykologen klusser unødvendig	14	17	15	13	9
Psykologen steller med alvorlige saker	46	42	46	47	43
Vet ikke/vil ikke velge	40	41	39	40	47

Tabell 12: Holdninger til psykologer og avholdssak — svar uttrykt i prosent.

Hvilket standpunkt mest dekkende	Hele utvalget	Avholdsmann	Måteholdsmann	Smaker alkohol	Ikke svar
Psykologer klusser unødvendig	14	14	17	13	8
Psykologen steller med alvorlige saker	46	44	43	47	46
Vet ikke/vil ikke velge	40	42	40	39	47

Tabell 12 viser sammenhengen mellom holdning til psykologer og til avholdssaken. Det er en svak tendens til at folk som står fjernt fra avholdsbevegelsen har en noe mer positiv holdning til psykologer, men forskjellen er såpass liten at den aktuelle holdningskomponent neppe kan tillegges noen avgjørende vekt.

Den siste holdningsdimensjon vi skal beskjeftige oss med gjelder sammenhengen med partipolitiske preferanser og sympatier.

Tabell 13 viser at det er en viss sammenheng mellom holdninger til psykologer og partipolitiske sympatier.

Oppfatningen av at psykologer klusser er mest fremtredende blant Høyre-sympatisører, minst blant tilhengere av Venstre og Sosialistisk Folkeparti. På den motsatte side finner vi at positive holdninger til psykologer sannsynligvis er mest utbredt blant tilhengere av SF og Senterpartiet. Holder men vet-ikke gruppen utenfor, er det påny SF og Ven-

Tabell 13: Holdning til psykologer mot partipolitisk sympati — svar uttrykt i prosent.

Hvilket standpunkt mest dekkende	Partipolitisk sympati					
	H	SP	KF	V	AP	SF
Psykologer klusser unødvendig	25	12	13	9	12	2
Psykologer stiller med alvorlige saker	43	49	36	40	45	56
Vet ikke/ vil ikke velge	32	39	51	51	43	43

stre som kommer ut på den mest positive side, og Høyre og Kristelig Folkeparti på den negative. Når dette er sagt, må det samtidig tilføyes at forskjellen mellom de partipolitiske grupperinger ikke er så store at man kan si at man her står overfor den helt sentrale holdningsdeterminerende faktor. Det er dessuten viktig å legge merke til at man

ikke står overfor noen entydig sammenheng mellom psykologholdninger og partipolitisk radikalitet — i tradisjonell forstand.

Partipolitiske preferanser har også sammenheng med synet på hvor stor menneskekunnskap ulike yrkesgrupperinger er i besiddelse av.

Tabell 14: Forskjellige yrkesgruppers grad av menneskekunnskap mot partipolitisk sympati — svar uttrykt i prosent.

Hvilken yrkesgruppe mest menneskekunnskap	Partipolitisk sympati					
	H	SP	KF	V	AP	SF
Psykolog	32	34	36	43	34	46
Lege	39	32	33	28	35	33
Prest	16	20	19	9	15	7
Sosialarbeider	7	5	2	7	8	7
Lærer	3	6	2	4	4	3
Vet ikke	3	3	8	9	4	4

Tabell 14 viser at psykologen som menneskekjenner oppnår sterkest støtte blant V og SF-tilhengere, mens legen som

menneskekjenner oppnår relativt sterkest tilslutning blant H og AP-sympatisører. Blant tilhengerne av disse to partier finner

man en overvekt av folk som stiller legens menneskekunnskap over psykologens.

Det er forøvrig interessant å merke seg at presten som menneskekjenner oppnår en tanke bredere støtte blant SP enn KF tilhengere, og at det særlig er blant V og SF folk at prestens menneskekunnskap ikke oppnår noen plass på toppen. Men det er også interessant å legge merke til den vesentlige overensstemmelse som tross alt er til-

stede i «rangeringen» av de ulike yrkesgruppene innen de forskjellige partipolitiske grupperingene.

Vi har tidligere pekt på at det synes å foreligge en viss forskjell i holdningen til psykologer blant folk bosatt i by og på land. Blant annet har vi lagt frem tall (se tabell 2) som antyder at psykologen som menneskekjenner har en mer solid posisjon blant landsfolk enn blant byfolk.

By-land dimensjonen slår ut på tvers av partipolitiske preferanser.

Tabell 15: Forskjellige yrkesgruppers grad av menneskekunnskap — mot partisympati og bosted.

Hvilken yrkesgruppe mest menneskekunnskap	H		AP	
	By	Land	By	Land
Psykolog	25	44	28	40
Lege	42	32	36	34
Prest	19	9	16	13
Sosialarbeider	9	5	8	8
Lærer	3	3	7	2
Vet ikke	2	7	5	3

Tabell 15 viser hvordan Høyre og Arbeiderparti-sympatisører — i by og på land — vurderer forskjellige yrkesgruppers menneskekunnskap. I begge tilfeller finner vi at psykologen blant bybeboeren tillegges en lavere posisjon enn den som kommer psykologen til del blant landsfolk med samme partipolitiske sympati. Både blant H og AP folk i byene er det et klart flertall som anser legen å ha størst menneskekunnskap, mens forholdet er det motsatte innen begge partier når det gjelder de av deres tilhen-

gere som er bosatt på landet.

Det er ikke meningen med denne artikkelen å gi noe endelig svar på hvilke faktorer det er som bestemmer folks holdninger til psykologen. Vi har trukket frem en del interessante sammenhenger — i første rekke med utdannelse, med bosted og med kontaktforhold. At også andre materielle og mer ideologiske forhold er medbestemmende, er det all mulig grunn til å anta.

Vårt utgangspunkt har vært en serie gallupresultater som ble samlet inn for over 5 år siden. Vi